

Enheten för juridik
Åsa Wiklund Fredström, 010-730 93 49
arbetsmiljoverket@av.se

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Remiss: En översyn av lagstiftningen om företagsbot (SOU 2016:82)

Sammanfattning

Arbetsmiljöverket bedömer att utredarens förslag kan stärka den straffrättsliga tillämpningen på arbetsmiljöområdet. Särskilt stöder Arbetsmiljöverket förslagen att

- utvidga tillämpningsområdet för företagsbot,
- förtydliga grunderna för att bestämma företagsbotens storlek, och
- höja maximibeloppet för företagsbot till 100 miljoner.

Arbetsmiljöverket delar också utredarens bedömning att det vid bestämmande av beloppet finns skäl att göra skillnad mellan mindre och större företag.

Det bör dock övervägas om det inte finns andra, mer rättvisa och ändamålsenliga grunder för en förhöjd företagsbot än företagets finansiella ställning bedömd utifrån storleken på det egna kapitalet, t.ex. omsättning eller antal anställda.

Arbetsmiljöverkets synpunkter och ställningstaganden

En fungerande straffrättslig tillämpning på arbetsmiljöområdet är viktig för att uppnå målet i arbetsmiljölagen (1977:1160) om en god och säker arbetsmiljö. Arbetsmiljöverket kan bekräfta utredarens konstaterande att företagsbotsinstitutet synes ha en särskilt påtaglig och praktisk betydelse när det gäller arbetsmiljöbrott. I sin dagliga tillsyn ser Arbetsmiljöverket hur viktigt det är att arbetsmiljöbrott får konsekvenser som är kännbara för arbetsgivaren, oavsett organisationsform.

Arbetsmiljöverket bedömer att utredarens förslag ytterligare kan stärka företagsbotsinstitutet och därmed även den straffrättsliga tillämpningen på arbetsmiljöområdet.

9 Begränsningen till brott som har begåtts i utövningen av näringsverksamhet m.m.

Arbetsmiljöverket delar utredarens uppfattning att frågan om företagsbot inte bör vara beroende av vem som bedriver en verksamhet och att kraven på en god och säker arbetsmiljö bör vara lika stora oavsett vilken typ av verksamhet som det är fråga om. Att möjligheten att utdöma företagsbot skiljer sig mellan privat och offentligt bedriven verksamhet är således inte tillfredsställande. Inte minst är detta problematiskt för verksamhet inom vård, skola och omsorg. Av samma skäl bör det inte finnas skillnader mellan näringsverksamhet och icke vinstdrivande privat bedriven verksamhet vad avser möjligheten att utdöma företagsbot när brottet begås för ekonomisk vinning.

Dagens skillnader i tillämpningsområdet för företagsbot medför också skillnader i det individuella straffansvaret. Arbetsmiljöverket delar även utredarens bedömning att de skillnaderna inte alltid framstår som motiverade.

Arbetsmiljöverket anser därför att det finns starka skäl för att genomföra förslaget att utöka tillämpningsområdet för företagsbot till sådan offentlig verksamhet som kan jämföras med näringsverksamhet, och till viss annan verksamhet än näringsverksamhet där brottet varit ägnat att bereda den juridiska personen en ekonomisk fördel.

Vad som ska anses vara offentlig verksamhet som kan jämföras med näringsverksamhet framgår närmare av författningskommentaren. Med hänsyn till bland annat uttalanden om vad som ska anses vara näringsverksamhet i rättspraxis, anser Arbetsmiljöverket att det kunde vara av värde att förtydliga begreppet redan i lagtexten.

10 Företagsbotens storlek

Arbetsmiljöverket stöder förslaget att förtydliga grunderna för att bestämma företagsbotens storlek i lagen då tydliga grunder ökar förutsägbarheten och skapar bättre förutsättningar för likabehandling.

Liksom utredaren anser Arbetsmiljöverket att det är viktigt att en företagsbot är kännbar även för ett stort företag. Av rättviseskäl bör vidare utgångspunkten vara att en företagsbot ska slå lika hårt mot ett större företag som mot en mindre verksamhet.

Förslagen att höja maximibeloppet för företagsbot till 100 miljoner kronor och att införa en möjlighet till förhöjd företagsbot för större företag är därför också viktiga att genomföra.

Arbetsmiljöverket anser dock att man bör överväga att grunda den förhöjda företagsboten på någon annan omständighet än företagets finansiella ställning utifrån eget kapital. Enligt vad Arbetsmiljöverket har erfarit i sitt arbete med sanktionsavgifter speglar storleken på det egna kapitalet inte alltid storleken på företaget. Inte heller finns det en tydlig koppling mellan det egna kapitalet och vad som är en kännbar företagsbot. Det finns andra uppgifter som är bättre ägnade att läggas till grund för bestämmandet av en förhöjd företagsbot, t.ex. årlig omsättning eller antal anställda. Dessa uppgifter finns i årsredovisningen för aktiebolag. Det borde således normalt inte medföra något större utredningsarbete att beräkna en förhöjd företagsbot som grundas på sådana uppgifter.

De som deltagit

Yttrandet har avgetts av generaldirektören Erna Zelmin-Ekenhem. I den slutliga handläggningen har även ställföreträdande generaldirektören Håkan Olsson och tillförordnade enhetschefen Mikael Syk deltagit. Föredragande har varit juristen Åsa Wiklund Fredström.

Erna Zelmin-Ekenhem

Åsa Wiklund Fredström

Kopia skickad till:
Ju.L5@regeringskansliet.se

Arbetsmarknadsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se